

מראי מקומות - ביצה

י:

א. דזמנין משתכחי שמנים כחושים וכחושים
שמנים... ואני לאמנועי משמחת יו"ט

הק' הרא"ה, מ"ש מתרנגולת שבביתו דלא חיישינן להכי. ותי' דמשום חששא זה גרידא, דמשתכחו כולהו כחושים, לא הצריכו חז"ל לאדם לומר כלום מעיו"ט, ולא לייחד מה יאכל ביו"ט, ושאינו גבי יונים שבשובך, דמסתמא מוקצין לישב שובכו ולהרבות ביונים, וכיון דלא סגי לי' בלא"ה, אצרכוהו לתרץ לישני' ולומר זו"ז אני נוטל למחר. ואידך טעמא נמי, זימנין דמשתכחי וכו' לא שייך אלא ביונים, דמאי דשביק מסתמא מוקצה לישב שובכו, וא"כ אשתכח דמטלטל מאי דמוקצה, משא"כ בדבר המוכן כולו, כגון בהמות שלו שברשותו, או עופות שלו שברשותו העומדין לאכילה. וע' בשטמ"ק שהביא בשם הריטב"א כע"ז, דלגבי יונים שהוצאה יתירה על השבח, איכא למיחש להמלכה משום חורבן שובכו, מה שאין שייך בתרנגולים שעומדים לאכילה. והשטמ"ק תי' דשאני תרנגולים שהוא מבקין תדיר, ויודע מה הן, וא"כ ליכא למיחש, משא"כ ביונים.

ב. לימא מסייע לי' לר' חנינא דאמר ר' חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב

הק' הפני יהושע, מאי סייעתא איכא מהכא לר"ח, דלמא לעולם אימא לך רוב וקרוב כי הדדי נינהו, והיכא שמכחישים זה את זה הו"ל ספיקא, ומש"ה אסורים במתני', דהא קי"ל ספק מוכן להחמיר. וע"ש מה שהאריך בזה, ותי' דהנראה בזה דלא שייך כלל לומר דרובא וקרובא כי הדדי נינהו, דהא באמת מסברא רובא עדיף, דבכל התורה כולה אזלי' בתר רוב, ולא מצינו דאזלי' בתר קרוב אלא לענין עגלה ערופה. וא"כ, מה דאתא ר' חנינא לאשמעינן, היינו דלא אמרי' דנילף כל התורה כולה מעגלה ערופה, דאזלי' בתר קרוב אפי' כנגד רוב, אלא דקרא מיירי היכא דליכא אחריני, ולכן שפיר אזלי' בתר קרוב, אבל היכא שיש רוב, אזלי' בתר רוב. וא"כ, מקשה הכא שפיר, דאכתי מאי קמ"ל ר"ח, מתני' היא.

ג. אי אחריני נינהו, הא אחריני נינהו

פי' הרשב"א, אי בפלוגתא דרבי ורבנן דהניח מנה ומצא מאתים כולן חולין כרבנן דאמרי' הני אחריני נינהו, א"כ הני נמי אחריני נינהו ודאי, ואי כרבי דאמר התם לא אחריני נינהו, אלא מנה מונח ומנה מוטל, הא איכא חד דמערב בהו.

ד. ואי לא אחריני נינהו, איכא חד דמערב בהו
ע' בתוס' דהק' שיבטל ברובא, ותי' דבעלי חיים לא בטלי, א"נ משום דהוי דבר שיש לו מתירין. וכ' הרשב"א דגם מה שהוא אסור מספק הוא משום דהו"ל דבר שיש לו מתירין. אולם הרמב"ם (יו"ט ב, ו) כ' דכל הספקות דכאן אסורים משום דספק מוכן אסור.

ה. הכל חולין

כ' תוס' דמה דמקילין השתא בספק דאורייתא, היינו משום דאין אדם מניח חולין אצל מעשה, וא"כ ודאי לקח אלו משם, ושכח ואחר כך הניח אלו שם. אולם הק' המהרש"א, דעדיין אינו מיושב הסיפא, דס"ל לחכמים דחולין הם אם הניח מאתים ומצא מנה. וכ' שאין לומר משום דאין דרך להפרידן זה מזה, דא"כ מה הק' מגוזלות, דלא שייך האי טעמא, והניח בקו'. וע' במרומי שדה, שכ' דמאחר דחזינן דהסברא דאין דרך להפרידן זה מזה יכול להפקיע מחזקת איסור, דהיינו החזקה שהי' כאן חזקת מעשה, א"כ י"ל דגם לענין הגוזלות, שאין יכולין כלל לסמוך על חזקה שהם הם אותן גוזלות (ולכאן צריכין להוסיף, דודאי אם הניח שנים ועכשיו יש כאן שנים, ודאי אמרי' דהם הם אותן גוזלות, אלא לכאן' כוונתו דכיון שיש כאן ריעותא, שהיו שם ג' ועכשיו רק ב', א"כ שפיר י"ל דאין לסמוך על החזקה, כדחזינן מהא דמעשה אולם עדיין צע"ק כוונתו, דהא אולי באמת יש חזקה, אלא דהסברא דאין דרך להפרידן היא סברא אלימתא כ"כ דודאי אין מקום לומר דמנה כאן הוא מהמעשה, וצ"ע, וע"ש דדבריו סתומין).

ו. אמר ר' אשי הכא בגוזלות מקושרים... עסקינן

הק' הט"ז (או"ח תצז, ט), למא צריך ר' אשי לאוקים הא דגוזלות במקושרים, לישני דדוקא בכיס א' פליגי, ובב' כיסים שאינם מקושרים מודים רבנן לרבי דמנה מונח, וכו', אבל במקושרים מודה רבי לרבנן דהכל חולין, והכא במקושרים גבי זימן הכל מודים דאסורים, דכולהו נטלו, אלא משום עשוי לדדות מותר לדברי הכל. ותי' דר' אשי רוצה לפרש משנה דזימן ומשנה דמ"ש בסגנון א', כיון ששנים בלשון א'.

ז. ורבי אמר לך, כיסין נמי זמנין דמתעכל קטרייהו

כ' המהרש"א, משום דמשמע לי' השתא דלא פליגי אלא בכיסין מקושרין, אבל בכיס אחד ממש מודה רבי, מש"ה הוצרך למימר השתא דטעמא דרבי משום דכיסין נמי זמנין דמתעכל קטרייהו.